

מיסמך סודי

תמר צ'צ'יק, צעירה תמירה בת 31 בעלת עצמות בולטות ומישקפיראית עבים, אם לילד, היא פקידה בסוכנות הביטחון סיימון את ויזר בתל-אביב. היא נשלחה עליידי מעבידיה לקורסי-מחשבים, שנערך עליידי לישיבת-התיאום של האיר גונים הכלכליים במלון דיפלומט בירושלם. וכך מצאה עצמה מעורבת באחת הפרשיות שהסעירו את המדינה בשבוע האחרון.

האשה שמאחרי התעלומה

יש לא תידרך אותה כיצד לנהוג, כאשר גילו כתבי העולם הזה את זהותה ובאו לבקרה, היא הסתתרה במשך ימים, סירבה לפתוח את הדלת, והסתגרה. נדמה היה לה שכל העולם עוקב אחריה — והיא לא ידעה מה לעשות. מעורבותה בענייני ביטחון כמוסים הטילה עליה אימה.

שירות-הביטחון ערך ביקור אצל מנהל מלון דיפלומט בירושלים, דב ("דובי") שיף. כאשר נשאל שיף השבוע לפרטים על הפרשה, הכחיש מכל-יכול כי התקיים אצלו במלון קורסי-מחשבים האמור בי אותם תאריכים (אם כי מזכירת מחלקת האירועים של המלון אישרה זאת), וטען כי כל המיקרה אירע במלון היריב ל-דיפלומט, מלון המלך דוד בירושלים. "שם עובדים המון ערבים, והעניין עם המיברק קרה שם", אמר שיף, עדיין תחת רושם ביקורם של אנשי שירות-הביטחון. ברור לגמרי שהן משה דיין, והן שמעון פרס, היו מעוניינים להסתיר את פרשת המימך האבוד. פרס דאג שמא ייוודע כי הוא משתף את דיין בבעיות החריפות ביותר של משרד-הביטחון. פרס ידע גם כי המימך הוא באחריותו-שלו, וכי עצם העובדה שהוא מסר אותו למי שאינו מוסר מך לכך, והלה איבדו, מטיל צל כבד על מהימנות התודעה הביטחונית של שר-הביטחון.

דיין עצמו לא היה מטרד ביותר, השך בוע, מכל העניין. לאחד מידידיו אמר, בסיגנונו הרגיל: "המימך לא היה מיועד

מתחת לשולחן

אלי, ואני אפילו לא זוכר למי הוא היה מיועד, מה היה כתוב בו ואם קראתי אותו בכלל." היה זה מתאים לאיש חסרי-אחריות כמו דיין, שאיבד את המימך, ועוד במלון אשר מרבית עובדיו הם ערבים, תושבי מירוצי-ירושלים, בית-לחם ורמאללה.

הוא ידע כי המימך הוא בעל חשיבות ביטחונית-פוליטית עליונה, וצריך היה להיות לו ברור כי נפילתו בידי אנשים שאינם מוסמכים לקראו, עלולה להביא נזק עצום. אופיו ה-"לא איכפתי" של דיין, שבלט כאשר כיהן כשר בממשלה, ובעיקר כאשר כיהן כשר-הביטחון, בא לידי ביטוי גם בפרשה זו.

שומר-הראש כשעיר-לעזאזל

זלם הטענות כלפי שר-הביטחון כבדות הרבה יותר, הטענה הראשונה היא: מדוע מראה שר-הביטחון מיסמכים אקטואליים, סודיים ביותר, לאנשים ש-אינם רשאים לקראם? טענת מקורביו של שר-הביטחון שהוא מתייעץ עם דיין, חבר רפ"י עם חבר רפ"י, כדי שיוכלו לקבוע עמדות מדיניות משותפות, נשמעת מגוהר כת, כאשר בוחנים את אופיו של השלטקס. טענה אחרת שבאה מחוגי שר-הביטחון, לפיה מתייעץ פרס עם דיין כדי לרכוש מניסיונו של דיין, אשר שימש שנים רבות כשר-הביטחון, מערערת את אמונתו של פרס בעצמו לכהן כשר-ביטחון בלתי-תלוי ובעל מחשבה עצמית, ובודאי את אמון הציבור וצה"ל כבישורים אלה של שר-הביטחון הנוכחי. הטענה החמורה ביותר נגד פרס נוגעת לעצם אובדן המימך. ברור לחלוטין שדיין

יושב לבדו, ליד אותו שולחן, בחדר-האוכל של המלון, כשהוא אוכל ארוחת-צהריים. שומר-הראש המלווים את דיין תמיד לא היו לידו, אלא ישבו ליד שני שולחנות מרוחקים בחדר-האוכל הגדול, כשהם פוקי חים עין על שר-הביטחון לשעבר. באותו מעמד נראה דיין כשהוא קורא מיסמכים שונים.

לפחות בחדר-האוכל של מלון דיפלומט, לא נכח באותו יום שר-הביטחון שמעון פרס. כעשר דקות לאחר שדיין סיים את ארוחתו וקם ממקומו, ניגש אל השולחן מלצר ערבי, אשר מצא את השלטקס הסודי על הריצפה, למרגלות הכיסא שעליו ישב דיין. הוא הרים את המימך והחל קורא בו. באותו רגע הבחינה אחת מאורחות המלון, תמר צ'צ'יק, כי המלצר מחזיק ב-מיסמך שנראה היה לה כי דיין קרא בו קודם-לכן. היא זינקה לעבר המלצר, הבחירה כי המימך הוא דף שלטקס, הצליחה להבחין כי בכמה שורות שם מדובר על מעברי המיתלה, חטפה אותו מידי המלצר.

המלצר, שנדהם מההתנפלות הפתאומית, ניסה להתנגד לחטיפת הנייר מידו. באותו רגע באה לעזרתה של תמר חברתה, אבי גיל, צעקה על המלצר, שנבהל ונכנע לשתי הנשים הצעירות.

תמר מיהרה לקחת את המימך, ולנסוע למישרד ראש-הממשלה. היא קראה אותו, ונוכחה כי הוא מיועד לראש-הממשלה יצחק רבין, וחשבה כי לישיבת-ראש-הממשלה שלה היא הכתובת הטבעית להחזרת ה-אבידה. נדמה היה לה כי תהפוך לגיבורה לאומית, על שהצילה את סודות המדינה כמוסים מידיו של המלצר הערבי, אולם נכונה לה אכזבה, במישרד ראש-הממשלה הודו לה, לקחו את פטייה ושלחו אותה ללא כל טכס, ואפילו ללא חקירה.

שלח שגריר ישראל בארצות-הברית, שימחה דינין, לראש-הממשלה יצחק רבין, סגנו יגאל אלון ושר-הביטחון שמעון פרס, שלטקס אשר נמצא עליידי מלצר ערבי ב-מלון דיפלומט הירושלמי, הסעירה השבוע את המדינה.

לפרשה זו יש, כמובן, שני היבטים. האחד — ההיבט הביטחונית-פוליטי. האם מראה שר-הביטחון שמעון פרס חומר סודי לח"כ משה דיין, חומר אשר אינו מיועד לו, ואשר קשה להבין מדוע דיין צריך לקרוא אותו?

ההיבט השני חמור עוד יותר. כיצד זה קורה שמיסמך, המוגדר כסודי ביותר, ה-נשלח עליידי שגריר ישראל בארצות-הברית בצופן שלוש-אישים בלבד, יכול להיעלם וליפול בידיים זרות — במיקרה זה, עובד ערבי בבית-מלון ירושלמי?

מי איבד את המימך?

פרשה כולה החלה ב-30 ביוני, משה דיין נראה יושב בחדר-האוכל של מלון דיפלומט בירושלים, יחד עם שר-הביטחון שמעון פרס. מתוך תיק מישרדי פשוט עשוי קרטון, שעליו היה רשום "סודי ביותר", שלף פרס מיסמכים סודיים ומסר אותם לדיין לעיון. לא ברור אם המימך שאבד היה בין אלה שפרס נתן לדיין לקרוא באותו מעמד, או שהוא היה בין המיסמכים שאותם השאיר פרס אצל דיין. כל אותה עת עמדו מאחרי שולחנם של השניים שני גורילות, שומר-ראש, אשר לא איפשרו לאיש לעבור לידם ולהציץ לתוך החומר, או להאזין לשיחה. למחרת, ב-1 ביולי, נראה משה דיין

תמר צ'צ'יק יוצאת מביתה להסתגר

חומקת למכונית להסתגר

ונסעת — ולא לדבר

איבד את המימך שעות רבות אחרי ש-פרס השאיר אותו בידו (ולא בעת שיחה בין השניים, כפי שניטה פרס לתרץ זאת). בידעו את חשיבות תוכן השלטקס שאותו שלח דינין לראש-הממשלה, אשר פרס היה רק אחד ממכתבי ההעתיקים שלו, חייב היה פרס לדאוג לכך שהמימך יישמר מכל מי שמר, גם בידיו של משה דיין. אך החמורה מכל היא תכונת הפחדנות שאותה גילה שר-הביטחון. ברגע שבו התפוצצה הפרשה, מיהרו דובריו להדליף לעיתונות את גירסתם השקרנית על ה-מיקרה. לדיברי אנשי לישיבתו של פרס, נתן שר-הביטחון את המימך לאחד מ-שומר-הראש שלו, כדי שזה ישים אותו בתיקו וישמור עליו, ושומר-הראש איבד אותו.

לשמעון פרס ברור לגמרי כי שומר-הראש לא יכול להתגונן. הגורילות מאומי נים היטב להתרחק מכל געע עם עיתוני-אים ולהגן. הן באופן פיסי והן בכל צורה אחרת, על האישים שעליהם הם שומרים. לפרס היה קל מאד להטיל את האשמה על אחד משומר-הראש, ואף להודיע כי החקירה בנושא עדיין בעיצומה, משום ש-ידע שאותו שומר לא יוכל להרשות לעצ-מו להתגונן, הן בגלל האיסורים השונים שתפקידו מטיל עליו, והן בגלל אופי-עבודתו.